

Arkeol. O. 131/6.7.1992

TURKU KAERLA TASKULA

Myöhäisrautakautisen/historial-
lisen ajan löytö-/asuinpaikan
kaivaus.

K. Katiskoski 1992.

SISÄLLYS	S.
JOHDANTO	2
ARKISTOTIEDOT	3
KAIVAUSALUEEN SIJAINTI JA TUTKIMUSHISTORIA	4
KAIVAUSTEKNIikka	6
MAAPERÄ, KULTTUURIKERROS JA RAKENTEET	8
LÖYDÖT	10
TUTKIMUSTULOKSET -YHTEENVETO	13
LUETTELO KARTOISTA	15
LUETTELO NEGATIIVEISTA JA DIAPOSITIIVEISTA	15
KARTAT	17
KUVATAULUT	23

JOHDANTO

Heinä-elokuussa 1992 suoritettiin Turun (ent. Maarian) Kaerlan kaupunginosan/kylän tontilla Kastu 15:2 kaivauksia vireillä olleiden tonttia koskevien rakennushankkeiden vuoksi. Tutkimukset katsottiin tarpeelliseksi alueen sijoittuessa 1930- ja 1950-luvulla tutkittujen Taskulan ruumis- ja polttokalmiston välittömään läheisyyteen. Lisäksi koekaivauksessa v. 1989 oli havaittu rautakauteen ajoittuvia saviastianpaloja kalmistoalueita lähimpänä olevalla tontin länsilaidalla (ks. tarkemmin tämän kertomuksen kappale KAIVAUSALUEEN SIJAIN-TI JA TUTKIMUSHISTORIA). Tutkimukset tehtiin 13.7. - 14.8. 1992 ja ne rahoitti muinaismuistolain 15 § mukaisesti tontin omistaja Hartela Kiinteistömyynti Oy Turusta. Myönnetty määräraha oli 250 000 markkaa lopullisten kustannusten ollessa 172 915 markkaa. Allekirjoittanut toimi kenttätyöjohtajana, piirtäjänä FK Eeva Raike ja tutkimusavustajana fil. yo. Harri Nyman Helsingistä. Kaivajina olivat Turun yliopiston arkeologian opiskelijat Olli Aho, Tiina Jäkärä, Leena Järvinen, Anna-Liisa Kuure, Sari Lehto, Taru Marjamäki, Sari Mäntylä, Sami Raninen sekä Maija Simes ja Pia Ruuttu Helsingin yliopistosta. Tutkimusten jälkeen alue vapautettiin maankäytölle. Koska laajojen asvaltoitujen alueiden ja puutarhakatosten takia tutkimusalueet eivät voineet kattaa koko tontin aluetta, olisi rakennusvaihetta syytä valvoa mahdollisten alueen tutkimattomalla alueella olevien kiinteiden muinaisjäännösten varalta. Erityisesti valvonnan kohde on kaavasuosittelun mukaan mahdollisesti toteutettava kulkuyhteys Mullintieltä nykyisen Kirveen tontin sisäosaan suunnitellulle asuinrakennukselle, joka kulkisi Hartelan nykyisen tonttialueen 15:2 ja 1930-luvulla tutkitun Taskulan ruumiskalmiston välittä.

Helsingissä 18.2. 1993

Kaarlo Katiskoski

ARKISTOTIEDOT

TURKU KAERLA TASKULA

Rautakautisen/historiallisen ajan löytö-/asuinpaikka-alueen kaivaus
K. Katiskoski 1992

Kylä/kaupunginosa: Kaerla

Tila/tontti: Kastu 15:2, om. Hartela Oy, Humalistonk. 9, 20100
Turku

Peruskartta: 1043 12 LITTOINEN, Hki 1981

Koordinaatit: x=6707 63, y=1570 53-62, z=22-27

Kaivausalueelta tulleet löydöt: KM 27703:1-706

Aikaisemmat löydöt kaivausalueelta ja sen lähialueelta:

KM 10833:1-29; KM 10842:1-59; KM 11275:1-62; KM 13419:1-3;

Turun historiallinen museo TM 13150:1-215; TM 14844:1-217;

Turun yliopiston arkeologian osaston kok. TYA 502:1-176

Aikaisemmat tutkimukset: E. Kivikoski 1938 (kaivaus), N. Cleve 1938
(kaivaus), H. Salmo 1954 (kaivaus), A. Nissinaho 1989 (koe-
kaivaus, kertomus Turun maakuntamuseossa, kopio museoviras-
tossa)

Sivut 23-29 ovat kuvatauluja, joissa on kuvat negatiiveista 91928,
91931-949, 91951

Negatiivit: 91928-951

Diapositiivit: 26985-989

Luettelo kartoista, negatiiveista (kuvista) ja diapositiiveista on
kertomuksen lopussa ss. 16-17

KAIVAUSALUEEN SIJAINTI JA TUTKIMUSHISTORIA

Vuoden 1992 kesän kaivaukset suoritettiin Hartela Oy:n 1980-luvun lopussa omistukseensa hankkimalla tontilla. Tontti on kuulunut Kirveen (n:o 12) tilaan (ent. ratsutila) ja etelälounaassa se rajoittuu Turun ev. -lut. srk:n omistamaan Taskulan tilaan (rek. n:o 2:5). Paikka sijaitsee Turun Kaerlan kaupunginosan Kastun korttelissa 15:2, joka rajoittuu Mullintien ja Markulantien rajoittamaan kolmioon. Kaivauskohde on ent. Maarian pitäjää, Maarian kirkolta n. 700 m ja Vähäjoen uomasta n. 400 m länteen. Turun tuomiokirkolta on 2,3 km linnuntietä suoraan pohjoiseen ja Koroisten piispanlinnasta n. 900 m NW. Kaivausalue on loivasti itää oleva aidattu tonttialue jyrkemmin jokilaaksoa kohti viettävän rinteen päällä. Tontti on 1950-luvulta 1980-luvun loppupuolelle ollut kauppapuutarhana ja tuolloin suurimmaksi osaksi asvaltoitu tai kasvilavoilla katettu alue. Kasvilavat oli tontin eteläosan suurta betonipilarien kannattamaa katosta lukuun ottamatta purettu ennen v. 1992 kaivausten alkua. Taskulan ruumiskalmiston tutkitut osat ovat arviolta n. 35-40 m SSW tontin etelä- (lounais-) rajasta, tutkitun polttokalmiston alue ilmeisesti ainoastaan vajaa 10 m lounaaseen.

Taskulan tontilla sijaitseva ruumiskalmisto on tunnettu v:sta 1938, jolloin Maarian kappalaisen virkatalon (v:sta 1694) maalta löydettiin ojankaivuussa viikinki- ja ristiretkiaikaisiin ruumishautoihin kuulunutta esineistöä. Välittömästi virkatalon rakennuksen koillispuolella tutkittiin ainakin 20 valtaosin rikkaasti varustettua ruumishautausta Ella Kivikosken ja myöhemmin samana syksynä Nils Cleven johdolla. Cleve piti kaivausten päättyessä mahdollisena, että koko kalmisto tuli tuolloin kaivetuksi, mutta toisaalta myös arveli, että muutamia hautoja saattaisi sijaita vielä kaivausalueen itäpuolella. Mahdollisesti kalmisto olisi jatkunut myös sittemmin 1950-luvulla (?) puretun pappilan alle. Kaivettu ala lienee tuolloin ollut n. 120 m².

Talvella 1954 löytyi lisäksi viemärikaivannosta, n. 20-25 m pappilan ja ruumishautojen pohjoispuolelta, rautakautisia aseita, jotka mahdollisesti kuuluivat niin ikään ruumishautaan. Polttokalmiston merkkejä ei näiden löytökohdasta havaittu. Viemäriojan profiilissa aseiden löytökohdan pohjoispuolella (NNE-puolella ?) todettiin kuitenkin kallion rinteessä nokimaata, joka tulkittiin polttokalmistoon

kuuluvaksi. H. Salmo tutkikin v:n 1954 kesällä löytöaluetta (n. 110 m² alan?). Ojamaan seulonnassa ja laajemmassa tutkimuksessa löytyi niukasti hajallaan palaneita esineitä ja niiden katkelmia. Yksi löytökeskittymä havaittiin kuitenkin sisältäen mm. merovingiajalle ajoitettuja lasi- ja emalikelmiä kaivetun alueen luoteisreunassa. Palanutta maata oli yleensä ohuelti, hajallaan ja ilman kiveystä kallion päällä ja sen koloissa. Löydöt ajoittuvat Salmon mukaan 700-1000-luvulle ja siten pääosin ruumiskalmistoa vanhemmiksi. Salmon mukaan kalmisto tutkittiin luoteis- ja pohjoisosaltaan kokonaisuudessaan, mutta piti todennäköisenä sen jatkumista kohti kaakkoa ja etelää, so. ruumiskalmistoa ja silloista puutarhaa ja asuinrakennusta.

1989 teki Turun maakuntamuseo/Turun yliopiston arkeologinen osasto Vähäjoen inventoinnin yhteydessä koekaivauksia alueella korttelin 15 kaavamutoksen takia (A. Nissinaho). Tutkimusalue oli Kirveen tilan nykyistä (Rn:o 12:696) ja Hartela Oy:n tonttia (ent. kauppapuutarhan tontti) Kastu 15:2 Taskulan itä- ja koillispuolella. Aivan tutkimusalueen itäreunassa Kirveen tontilla havaittiin kahdessa koekuopassa keramiikkalöytöjä, kiveystä ja nokimaata, jotka tulkittiin rautakauden polttokalmiston merkeiksi. Sen sijaan muualla Kirveen tontilla ei havaittu myöhemmän historiallisen ajan toimintaa varhaisempia merkkejä. Kuitenkin heti Taskulan kalmiston (suoja-alueen) itäpuolelle ent. kauppapuutarhan kasvilava-alueelle kaivetuista 5:stä ojasta yhdestä (oja 4) löytyi resentin aineiston lisäksi rautakautistyyppisiä saviastanpaloja. Havaitut rakenteet ja likamaakuviot tulkittiin myöhemmän toiminnan jäljiksi.

Hartelan tontin länsiosaan kaivettiin lisäksi v. 1989 kauppapuutarhan toimisto- ja autotallirakennuksen eteläpuolella 2 koeojaa (ojat 2 ja 3). Paikalla, joka on puretun entisen Kirveen talon ulkorakennuksen paikkaa ja sen piha-aluetta, oli vielä v. 1989 kasvilavojen perustuksia. Koeojassa 2 oli sekaisin eriaikaisen historiallisen ajan löytöaineiston joukossa myös rautakauden keramiikkaa, hioin ja kivilaji- ja kvartsi-iskos. Ojassa erotettiin muutamia rakenteita (rakenteet I-VII), jotka kaikki kuitenkin sekoittuneen löytöaineiston perusteella vaikuttivat historiallisen ajan ja aivan viime aikojen toimintaan liittyviltä. Ojan 2 eteläpuolella olleesta koeojasta 3 ei tuolloin löytynyt esihistoriallisia löytöjä. Yhtä rakennetta (I) lukuun ottamatta rakenteita tai likamaakuviota ei kaivettu poh-

jaan, vaan ne peitettiin mahdollisia jatkotutkimuksia ajatellen. Koejien 2 ja 3 alueelle sijoitettiin v. 1992 kaivausten pääalue (Alue I). Saman tontin itäosaan ns. kärjäympyrän (ks. v:n 1989 kaiv.-kert.) kohdalle kaivetuista kapeista koeojista 9 ja 10 sekä koeruudusta 1 ei löytynyt muinaisjäännökseen viittavia löytöjä. Näiden ojien alue oli kuitenkin myös v. 1992 kaivauskohteena (Alueet II ja III).

Kalmistoalueen miljöö on 1950-luvusta muuttunut oleellisesti Taskulan virkatalon ja sen ulkorakennusten tultua puretuiksi (ks. yleiskartta, johon on pyritty merkitsemään puretut rakennukset ja vanhat kaivausalueet). Seurakunnan maalle kalliolle rakennettu kerrostaloasutus ja seurakuntatalo sekä uusi Mullintien linjaus ovat muokanneet maastoa. Tielinja kulkee nykyään Salmon kaivaman alueen kohdalla ja lienee tuhonnut suureksi osaksi mahdollista jäljellä ollutta muinaisjäännöstä. Mahdollisesti tienrakennuksen yhteydessä myös virkatalon kohdalla olleet ruumiskalmiston rippeet ovat ainakin peittyneet maamassojen alle. Kirveen talosta ovat nykyään jäljellä päärakennus ja vuoden 1992 kaivaustontilla oleva suuri kivinavetta. Navetan lounaispuolelle on 1950- ja 60-lukujen vaihteen tienoilla rakennettu kauppapuutarhan toimisto- ja autotallirakennus. Tätä ennen toimistorakennuksen lounais- ja länsipuolella ollut suuri L-muotoinen Kirveen ulkorakennus, "suuli", on purettu. Tämän puretun ulkorakennuksen kohdalle sijoittuu vuoden 1992 kaivausalue I. Edellä mainitun kasvilavan kohdalta oli kauppapuutarhan työntekijöiden mukaan löytynyt ojaa kaivettaessa löytynyt jokin vanha raha, mahdollisesti myös muuta vanhaa esineistöä. Näistä ei kuitenkaan ole tarkempia tietoja.

KAIVAUSTEKNIikka

Vuoden 1992 pääkaivausalue, Alue I, päätettiin sijoittaa vuoden 1989 koekaivausalueen koeojien 2 ja 3 alueelle, joilta oli löytynyt myös esihistoriallista/varhaista historiallisen ajan löytöaineistoa. Alue sijoittui toimistorakennuksen etelä- ja lounaispuolelle lähimmäksi kalmistoalueita. Kaivaustyön keskittämiseen tälle alueelle vaikutti myös se, että alueet toimistorakennuksen kaakkois- ja itäsekä pohjoispuolella olivat joko asvaltoituja tai kasvilavakatosten peittämiä. Työ aloitettiin poistamalla pyörökuormaajalla ("Bobcat")

pintamaata valvonnassa 2 työpäivän ajan. Tavoitteena oli saada mahdollisimman suuri alue avatuksi. Taskulan puoleinen eteläinen tontinraja kasvoi kuitenkin vaahteroita ja tontin lounaiskulma oli tiheää puustoa ja pensaikkoa, ilmeisesti myös Mullintien rakentamisen yhteydessä kasattuja maamassoja. Näiden aluetta ei voitu tutkia. Kaivausalue oli lopulta joka suunnalta pintamaamassojen (arviolta vähintään 100 m³) saartama. Avattu syvemmälle kaivettu ala oli n. 200 m², kuitenkin pohjoisreunassan koneellisesti poistettua maa-alaa pienempi. Pintamaan poiston yhteydessä havaittiin alueella eriaikaisia löytöjä, joukossa myös muutamia paloja rautakautista-varhaishistoriallista keramiikkaa. Pintakerroksen poistamisen jälkeen alueet puhdistettiin ja kaivettiin lastoilla sekä lapiolla ja maa seulottiin (seulojen silmäkoko 4 ja 6 mm). Myös v:n 1989 koeojan 2 rakenteet II-VII kaivettiin alueen I pohjoisreunassa. Kaivaus- ja löytöjen talteenottoruudut olivat 1 x 1 m. Muutamista metallilöydöistä otettiin tarkemmat koordinaatit. Kaivauskerrosten paksuudessa pyrittiin 5 cm vahvuuteen.

Myös tontin itäosaan v:n 1989 koeojien 9 ja 10 kohdille avattiin pienemmät kaivausalueet II (n. 40m²) ja III (n. 45 m²) poistamalla koneellisesti pintamultakerrosta valvonnassa. Kaivausalueen II multakerros poistettiin syvemmältä lapiolla ja seuloen ainoastaan alueen eteläpuoliskosta. Alueelle III kaivettiin pintamaan poiston jälkeen pelkästään koekuoppia ja oja.

Aivan resentejä löytöjä lukuun ottamatta kaikki löydöt otettiin talteen ja karsittiin vasta jälkityövaiheessa. Alueet kaivettiin löydöttämään ja puhtaaseen pohjamaahan. Alueella I käytettiin v:n 1989 kaivausten kiintopistettä 2 Taskulan kalmiston itäpuolella (kaivonkansi, kp=25,99 m mpy., lukema 230). Alueelta piirrettiin yleiskartta 1:500, johon pyrittiin merkitsemään vanhat kaivausalueet (v:n 1954 kaivausalue likimääräisesti). Alueelta I piirrettiin tasokartat puhdistetusta pintatasosta sekä tasoista 2 ja 4, sekä pohjavaaituskartta, kaikki 1:50. Korkeudet merkittiin absoluuttisina lukuina. Alueilta II ja III karttoja ei piirretty.

MAAPERÄ, KULTTUURIKERROS JA RAKENTEET

Alue I

Koneellisen pintamaan poiston jälkeen puhdistettiin ja tasoitettiin kaivausaluetta vielä selvästi resentin sekoittuneen kerroksen poistamiseksi. Pintakerroksessa kaivausalueen länsiosa linjan /108 länsi- (ylä-) puolella oli pääosin hyvin kivistä soramaata, joka suureksi osaksi oli pehmeää ja pintamultakerroksen (humuksen) sekaista. Kivien joukossa oli suuriakin, usean sadan kg:n painoisia lohkaraita, joista osa lienee ollut paikalla aikoinaan sijainneen suuren ulkorakennuksen peruskivinä. Linjasta /108 itään ja alaspäin maaperä oli hietaa, puhdasta hiekkaa ja alaosassa sekä vaaleaa, mutta pääosin likaiseksi värjäytyneitä savea. Koko alueella oli likamaaläikkä, joihin eriaikaiset löydöt keskittyivät. V. 1989 koeojat erotuivat paikoin selvästi, oja 2:n länsi- ja itäpää muoviverkoin ja huovin peitettyinä. Kaivausalueen itäosan reunassa oli laaja puolipyöreä lika- ja nokimaa-alue (-kuoppa), jota reunusti kapea puhdas hiekkareunus (halkaisija n. 5 m), jossa niin ikään oli löytöjä rautakauden tyyppisestä keramiikasta aivan tuoreeseen tavaraan (muovia, ikkunalasia ym., ruudut 498-503/117-120). Kuvio ulottui syvempiin kerroksiin. Alueen itäpuoliskossa oli niin ikään kolme erillistä kiveyksellistä likamaaläikkää (ruudut 503-4/110, 503-4/113 ja 503-4/114-116), jotka sisälsivät rikkoutuneita kiviä ja resenttejä löytöjä (mm. tiilenkappaleita ja rautaromua, mm. kierteellinen pultti). Nämä sijoittuivat suunnilleen samaan linjaan ja ovat mahdollisesti liittyneet Kirveen ulkorakennuksen perustaan. Kuviot jatkuivat pienenevinä 1-3:een kaivauskerrokseen.

Kaivauskerroksissa 1-2 kaivausalueen puhtaaksi tulkittava alue laajeni huomattavasti itäosassa (puhdas hiekka ja savi) kivikkoisen sora-alueen noudattaessa suurin piirtein puhdistettua pintatasoa. Soran ja hiekan raja noudatti myös suurin piirtein samaa korkeuskäyrää. Itäreunan mainittu puolipyöreä lika- ja nokimaa-alue pieneni syvemmälle kaivettaessa säilyttäen kuitenkin muotonsa (499-502/117-119). Voimakkain nokimaa ja tuoreet löydöt sijoittuivat läikän sisäosaan mustan keramiikan sijoittuessa reunaan. Läikässä oli myös usempia kiviä ilman rakenteeksi tulkittavaa. Tämä sijoittui kaivauskerroksessa 1 paljastuneen luiskan peruskallion pohjoispuolelle (vrt. v:n 1989 kaiv. -kert.).

Vuoden 1989 kaivauksen "rakenne II" oli puolipyöreän muotonsa vuoksi muistuttanut tätä kuviota. Nyt kaivettuna likamaa- ja nokimaakuvio pitkänomaisemmaksi kohti SE ja kaivausalueen profiilia (504-507/118-120). Kaivausalueen itäosan eteläreunassa oli vanhan koeojan suuntainen melko heikosti erottuva ojamainen tummemman saven muodostaman kuvio (linjalla 497/). Länsi- ja keskiosassa oli niin ikään selvempi NW-SE-suuntainen ojamainen kuvio, joka vielä tasossa 2 tulokittiin pintahumukseksi. Tämä alkoi suurimpien kivien eteläreunan kohdalta ja oli n. 6 m pituinen ja 60-90 cm levyinen (ruudut 501-503/104-109). Muutoin länsiosa kaivausaluetta oli soraa ja kiviä sekä paikoin epämääräisiä likamaa ja humusläikkiä ilman erotettavia rakenteita. Löytöaineisto tuli värjäytyneistä kohdista. Itäalueella ollut savialue supistui puhtaan hiekan ympäröimäksi saviinssiksi. Kaivauskerroksessa 2 ja 3 suurin osa itäosaa sekä kaivausalueen läntisin ja luoteisin reuna ulottuivat puhtaaseen maahan. Nämä olivat länsiosassa soraa ja puhdasta hiekkaa, itäpuolella puhdasta hiekkaa ja savea.

Kaivaustasoon 4 kaivettu ala oli supistunut vajaan puoleen koko kaivausalueesta. Tässä tasossa itäosan lika- ja nokimaaläikät olivat edelleen supistuneet ja puhtaan hiekan ympäröimät. Kuviosta 500-502/118-119 tuli edelleen resenttejä raudan- ja astiankappaleita, mutta myös rautakauden tyyppin keramiikkaa reunoilta, so. lähinnä likamaakuopan pohjalta. V:n 1989 koeojan 2 rakenteesta "II" tuli niin ikään resenttejä löytöjä, mm. tiilenkappale (leveys 13-13,5, paksuus 7,5-8 cm). Länsiosan oja-/likamaakuvio kapeni pohjaa kohti sisältäen pohjakerroksissa myös rautakauden keramiikkaa isojen kivien reunassa (ruudut 503/105-106). Selvempi likamaakuvio oli myös kaivausruduissa 503-4/102-3 sisältäen lähinnä palamattomia eläimeluita, mutta myös mm. saviastianpaloja. Valtaosa alueesta puhdistui 4:ssä kerroksessa ja muutamat likamaaläikät tai läikkiä sisältävät kaivausrudut kaivettiin 5-6:een kaivauskerrokseen saakka. Näitä olivat itäreunan mainitut lika- ja nokimaaläikät, länsi- ja keskiosan ojamainen kuvio ja länsiosan eteläreunan likamaa-alue, jotka ulottuivat syvimmillään 6:een kaivauskerrokseen. Näiden kokonaisvahvuus oli enimmillään 40-50 cm puhdistetusta pintamaakerroksesta mitattuna. Puhtaaseen maahan kaivetut alueet koekuopitettiin vielä pohjan varmistamiseksi.

Varhaisia löytöjä sisältävät likamaakuviot eivät olleet ajoitettavissa tämän aineiston mukaan, vaan niistä löydettyjen tuoreempien löytöjen perusteella ne on tulkittava muodostuneen myöhään historiallisella ajalla. Kuitenkin selvimmin rautakautiseen/varhaishistorialliseen yhteyteen liitettäviä olivat itäreunan likamaakuoppa, joka sekkin näyttää ainakin täyttyneen vasta myöhemmällä ajalla, sekä länsiosan oja, jonka pohjakerroksista (3-4 krs.) tuli rautakauden keramiikkaa. Myöskään länsiosan kivikossa ei havaittu säännöllisiä rakenteisiin viittaavia kiveyksiä.

Alue II ja III

Näiden pienten kaivausalueiden pinnassa oli paikoin jäänteinä kasvilavojen katesoraa ja -hiekkää. Tämän alla oli savipitoinen multakerros, joka suurimmaksi osaksi poistettiin koneellisesti. Ainoastaan eteläosan (5 x 3,5 m ala) multakerros kaivettiin syvemmälle. Tässä oli resenttien löytöjen ohella myös rautakautista keramiikkaa. Multakerroksen (runsas 30 cm) alla oli kova savi- ja savensekainen hiekka- ja hietakerros, jossa pintavärjäymiä lukuun ottamatta ei ollut kuvioita havaittavissa. Alimmat löydöt olivat aivan savikerroksen pinnassa. Alueella oli muutamia kiviä, muttei esihistoriallisen toimintaan liitettäviä rakenteita. Saven alla oli hiekkakerros. Kaivetun alueen syvyys vaihteli 70 ja 100 cm välillä. Alueella III multakerroksen alla oli puhdas savi, jonka alla koekuopissa havaittiin hietakerros (n. 70 cm syvyydessä pinnasta). Näissä ei ollut löytöjä. Molempien alueiden maaperässä olivat v:n 1989 koeajat (9 ja 10) erotettavissa.

LÖYDÖT

Löytöjä oli koko kaivausalueella I, kuitenkin vähiten suurimmaksi osaksi puhtaasta hiekasta koostuneella keskialueella, jossa oli myös täysin löydöttömiä kaivausruutuja. Metalliesineistä mainittakoon ennen kaikkea muutamit pronssiesineiden katkelmat, -spiraalit (:147, :415,), -renkaat (:56, :144?, :299, :605), ketjulaitteen välilevyn kappale (:174), pronssihelmi (:387) ja helat (:382, :394, :416, :468) jotka lienevät ainakin pääosin viikinki- ja ristiretkiaikaisia. Nämä kaikki tulivat kaivausalueen länsiosasta. Yksi lasihel-

mi, joka on mahdollisesti rautakautteen ajoittuva (:517), löytyi ruudun 506/105 pintakerroksesta. Rautaesineistä mainittakoon muutamat terät (:81 ja :321 mahdollisesti nuolenkärjestä ?, :231,) naulat (:287) ja veitset (:439 ja erillisenä pintalöytönä :641) sekä pieni hevosenkenkä t. muu kenkärauta (:518). Valtaosa rautaesineistä oli kuitenkin selvästi myöhäisiä, eikä niitä tallennettu tai konservoitu.

Pääosin rautakautista t. muuta varhaista keramiikkaa (mustasavea, myös saviainekseltaan ruskeaa ja karkeaa hiekkasekoitteista keramiikkaa) löytyi kaikkiaan yli 400 palaa, joista valtaosa oli koristelemattomia. Saviastianpaloja tuli lähes koko kaivausalueelta, kuitenkin eniten itäosasta, lähinnä itäreunan kaivausruutujen lika- ja nokimaaläikästä (118/500-501, josta myös hioin, 119/499 ja /502, myös 117/499) sekä muutamista muista ruuduista lännempää (yli 10 palaa: 102/498-499, 104/504) ja v:n 1989 koeojan 2 itäosasta (116/506). Joukossa oli myös koristeltuja paloja (ainakin 12 kpl.), joiden koristeaiheena oli mm. neliö- ja kolmioaihetta (mahdollisesti myöhempää keramiikkaa :33 ja samaan astiaan ilmeisesti kuuluva reunapala :34, :572), soikeista tms. painanteista muodostuvalla aiheella koristettuja paloja (:40, :484, :546), viivakoristeisia paloja (:144, :485), kulmaviiva- ja kierrenuorapainannetta (:227, :348, ojakuvion 4 kerroksesta) sekä muita koristeaiheita (:480 ?). Reunapaloja erotettiin 17 palaa (mm. profiloitu :164). Punasavi- ja lasitettua keramiikkaa on runsas 50 palaa. Kaikkea nykyaikaista astia-aineistoa, kuten fajanssia, ei otettu talteen. Saviastianpaloissa ei yleisesti ottaen havaittu vertikaalistratigrafiaa, vaan eriaikaista aineistoa tuli sekaisin eri syvyydeltä sekoittuneesta maasta. Kuitenkin mainitun itäreunan likamaakuopan keramiikkalöydöt tulivat pääasiassa sen reunoilta (pohjasta). Samoin länsiosan ojan pohjan löydöt olivat lähinnä muutamia rautakauden saviastianpaloja.

Myös alueelta II löytyi rautakautista keramiikkaa toisin kuin v:n 1989 koekaivauksessa oli havaittu (40 palaa, joukossa suuremman astian pala astian pohjan ja kyljen taitteesta :673) ja mahdollinen savikiekon kappale (:692). Sen sijaan alueelta III ei esihistoriallisia löytöjä havaittu.

Kaivausalueen yleisin löytöryhmä oli erilainen palanut savi, joka voi olla peräisin astioista (punasavi- ja myös muun ? keramiikan ra-

pautuneita paloja), tai olla mahdollisten saviesineiden katkelmia, savitiiliä ?, savitiivistettä ja savikuonaa. Palaneita savenpaloja oli lähes koko kaivausalueella, erityisesti muutamissa kaivausruu-
duissa (103/504, 119/507, 102/504, 103/499). Rautakuonan kappaleita (133 kpl./2,5 kg) oli melko tasaisesti koko kaivausalueella.

Muusta löytöaineistosta mainittakoon tuluspiii (37 palaa/139 g), muu-
tama kvartsi (tuluskvartsia ?), hioimen ? katkelma (:266), mahdolli-
nen muistosormus 1800-luvulta (:508) ja venäläinen 2 kopeekan kupa-
riraha (v:lta 1814, :356) sekä liitupiipun katkelmat.

Löytöjen, löytöyhteyden ja maaperähavaintojen perusteella on tutki-
tuilla alueilla I ja II todettava olleen sekä myöhäisrautakautista
ja varhaishistoriallista toimintaa, joka kuitenkin on sekoittunut
alueen jatkuvan myöhemmän asutustoiminnan seurauksena.

Löytöaineisto:

Alue I

	kpl.	g
Pronssiesineitä (katkelmia)	12	16
Muita metalliesineitä (katk.)	9	93
Rautaesineitä (katkelmia)	8	138
Saviastianpaloja (rautakautistyyppistä mustasavi- ym. ruskeaa saviainesta)		
Koristelemattomia	407	528
Reunapaloja	17	44
Koristeltuja	12	28
Punasavikeramiikkaa ja lasitettua tavaraa	55	186
Saviesineiden katk. ?	2	66
Palaneita savenpaloja (punasaviastianpaloja, savikuonaa, tiivistettä, esineen katkelmia ?)	874	1980
Rautakuonaa	133	2481
Hioin	1	265
Piitä (tuluspiitä)	37	139
Kvartseja (tuluskvartseja ?)	11	30
Kivilaji-iskoksia ja katk.	3	18
Lasinpaloja (astianpaloja, fajanssia ym.)	10	62
Lasihelmi (:517)	1	1
Luuta		
Palaneita	52	15
Palamattomia	7	1
Liitupiipun katkelmia	13	23

Alue II

Saviastianpaloja		
Pohjan ja kyljen taitteesta	1	20
Koristelemattomia	39	105
Saviesineen katkelmia ?	2	21
Palaneita savenpaloja	22	61
Rautaesineitä	4	42
Rautakuonaa	12	68
Piinpala	1	2
Liitupiipun katk.	1	2

Alue III

Saviastianpaloja		
Lasitettua punasavea	1	22
Lasiastianpala	1	2
Piinpaloja	2	3
Rautakuonaa	1	8

TUTKIMUKSEN TULOKSET - YHTEENVETO

Turun Kaerlan Kastun tontilla 15:2 suoritettiin kaivauksia kaavamuu-
tokseen liittyvien rakennussuunnitelmien vuoksi heinä-elokussa 1992.
Tutkimukset rahoitti muinaismuistolain 15 § mukaisesti rakennuttaja
Hartela Oy ja kustannukset olivat runsas 172 000 markkaa. Rakennus-
suunnitelmat koskivat Taskulan ruumiskalmiston 1930-luvulla tutkitun
sekä v. 1954 tutkitun polttokalmistoksi luokitellun muinaisjäännök-
sen välitöntä lähialuetta. Lisäksi Turun yliopiston ja maakuntamu-
seon koekaivauksissa v. 1989 oli mainitulla tontilla havaittu rauta-
kautiseen toimintaan viittaavia löytöjä. Tutkimuksessa keskityttiin
tontin lounaiskulman alueelle, jolta tuolloin oli rautakautista ke-
ramiikkaa. Tälle alueelle tontin avattiin 200 m² suuruinen kaivau-
sala (kaivausalue I), jolta pintamaata ensin poistettiin koneelli-
sesti.

Alueelta löydettiin myöhäisrautakauteen/varhaiseen historialliseen
aikaan ajoittuvia löytöjä, ennen kaikkea keramiikkaa, mutta myös
muutamia pronssiesineen katkelmia ja mm. mahdollisesti rautakauteen
ajoittuva lasihelmi. Suurin osa löytöaineistosta on kuitenkin

ajoittamatonta palanutta savea. Löytöjen joukossa oli runsaasti myöhäiseen historialliseen aikaan kuuluva aineistoa, jonka löytösuhteet olivat sekoittuneet varhaisten löytöjen kanssa. Mitään selvästi esihistoriallisiin löytöihin liitettäviä kiinteitä rakenteita ei ollut. Tällaisten jälkiä olivat kuitenkin mahdollisesti alueen I ojamainen kuvio sekä sen itäreunan likamaakuoppa. Ruumiskalmiston sen paremmin kuin polttokalmiston ei voitu todeta ulottuneen kaive- tulle alueelle. Kaivausalueetta I voi kuitenkin luonnehtia myöhäis- rautakautiseksi-varhaishistorialliseksi sekä myöhemmäksi asuinpaik- ka- tai toiminta-alueeksi, jolla asutuksen kiinteät merkit ovat täy- sin sekoittuneet vuosisatojen kuluessa paikalla olleen kiinteän asu- tuksen seurauksena. Mahdollisesti Salmon v. 1954 kaivama polttokal- mistoksi esittämä alue onkin tämän alueen jatkoa. Rautakautista ke- ramiikkaa löytyi myös pienemmältä kaivausalueelta II tontin itäpuo- liskosta, toisin kuin v:n 1989 koekaivauksessa oli havaittu. Siten tonttialueen voi arvioida laajemmaltikin olevan esihistoriallista toiminta-alueetta. Suurin osa tonttia on nykyään rakennusten, as- valttipihojen ja kasvilavakatosten ym. rakenteiden peittämää aluet- ta. On mahdollista, että myös kiinteitä muinaisjäännöksiä olisi säilynyt alueella. Tulevaisuudessa mahdollisesti suoritettavien ra- kennustöiden valvonta olisi tarpeellista ainakin niiltä osin, kuin ne koskevat nykyään keveiden rakeneteiden peittämiä alueita. Täl- lainen on ainakin tontin eteläreunan kasvilavan perusta, mutta eri- tyisesti kaavassa esitetty kulkuväylän alue tontin sisäosaan nykyi- sen tontin lounaiskulman ja Taskulan kalmiston välisellä joutomaa- alueella.

LUETTELO KARTOISTA

Ote peruskartasta 1043 12 LITTOINEN (Hki, 1981)	17
Yleiskartta 1:500 (A 2)	18
Kaivausalue I pintataso (A 2)	19
Kaivausalue I taso 2 (A 2)	20
Kaivausalue I taso 4 (A 2)	21
Kaivausalue I pohjavaaitukset (A 2)	22

LUETTELO NEGATIIVEISTA JA KUVISTA

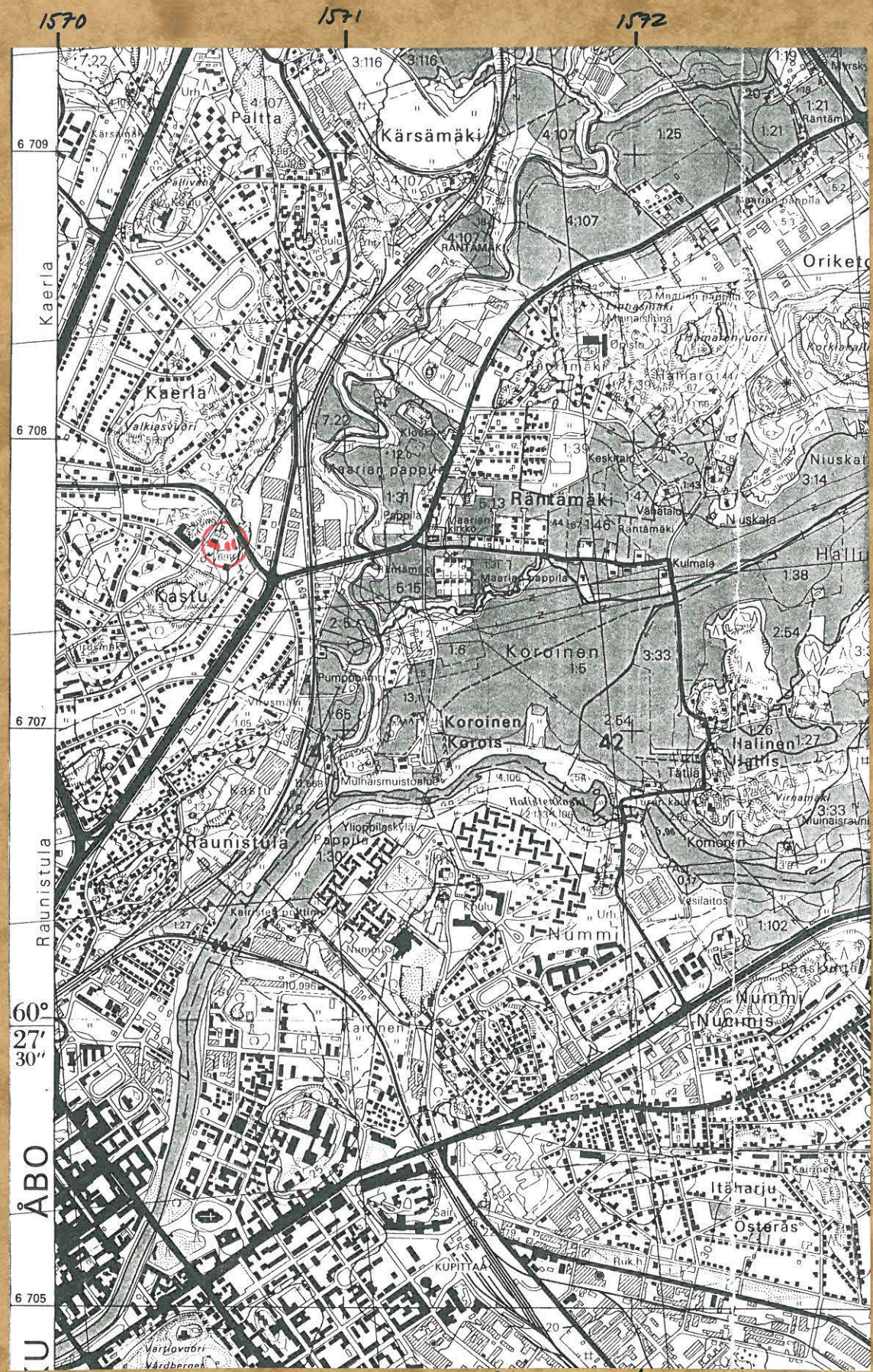
91928 (k.1)	Pintamaan poistoa koneellisesti alueelta I, vas. kauppapuutarhan toimistorakennus, kohti E
91929-930	Panoraama kaivausalueelle I, pintamaata poistetaan, kohti SE-SW
91931-934 (k.3)	Panoraama kaivausalueelle I, pintakerrosta puhdistetaan, toimistorakennuksen katolta kohti SE-SW
91935-937 (k.4)	Panoraama kaivausalueelle I, tasoa 1, toimistorakennuksen katolta kohti SE-SW
91938-941 (k.5)	Panoraama kaivausalueelle I, tasoa 2, toimistorakennuksen katolta kohti SE-SW
91942 (k.6)	Yleiskuva kaivausalueelle I, tasoa 3 kaivetaan, kuvattu kohti NW ja Mullintietä, oik. toimistorakennus, taustalla vas. seurakuntatalo
91943 (k.8)	Kaivausalue I, tasoa 3, likamaaläikkä ruudussa 504/104, josta rautakauden keramiikkaa sekä resentejä löytöjä, kuv. kohti E
91944 (k.9)	Kaivausalue II, työkuva, Harri Nyman ja Olli Aho kaivamassa multakerrosta seulontaa varten, taustalla vas. kasvilavakatos, oik. Kirveen ent. navetta, kohti NW
91945 (k.10)	Kaivausalue II, multakerros poistettu eteläosasta aluetta, kohti SW
91946 (k.7)	Kaivausalue I, tasoa 4, lika- ja nokimaaläikkä alueen itäreunassa, josta keramiikkaa reunoilta sekä resentejä löytöjä, kohti E
91947-949 (k.11)	Panoraama Taskulan tontilta kohti kaivausaluetta

- (oik.) ja ent. kappalaisen virkatalon paikkaa (vas.), kohti W-N.
- 91950 Työntekijöiden ryhmäkuva, taustalla toimistorak.
- 91951 (k.2) Työntekijöiden ryhmäkuva kaivauksen päätyttyä, kaivausalueen keskiosassa vas. seisomassa kaiv. -joht. Kaarlo Katiskoski, piirtäjä Eeva Raike, tutk. -av. Harri Nyman, kaivajat, arkeologian op. : kuvasta puuttuvan Tiina Jäkärän edustaja, Pia Ruuttu, Lena Järvinen, Sari Lehto, Maija Simes, Sami Raninen ja Anna-Liisa Kuure, istumassa vas. Sari Mäntylä, Olli Aho ja Taru Marjamäki, kohti W ja Mullintietä

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

- 26985 Yleiskuva kaivausalueelle I, tasoa 1, alueen itäosa toimistorakennuksen katolta kohti S
- 26986 Yleiskuva kaivausalueelle I, tasoa 1, alueen länsipuoli toimistorakennuksen katolta kohti SW
- 26987 Yleiskuva kaivausalueelle, tasoa 3 kaivetaan, oik. toimistorakennus, kohti W
- 26988 Kaivausalue I, tasoa 3, likamaaläikkä ruuduissa 504/102-3, josta rautakauden keramiikkaa ja resentejä löytöjä, kohti E
- 26989 Yleiskuva Taskulan tontilta kohti kaivausaluetta (oik.) ja Taskulan kalmistonpaikkaa (vas.), kuv. kohti NW

TURKU KAERLA TASKULLA 1992

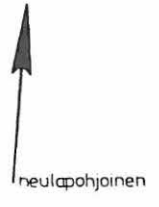

→ Kaivansake, koordin.
 x = 6707 63
 y = 1570 57-62
 j = 22-27

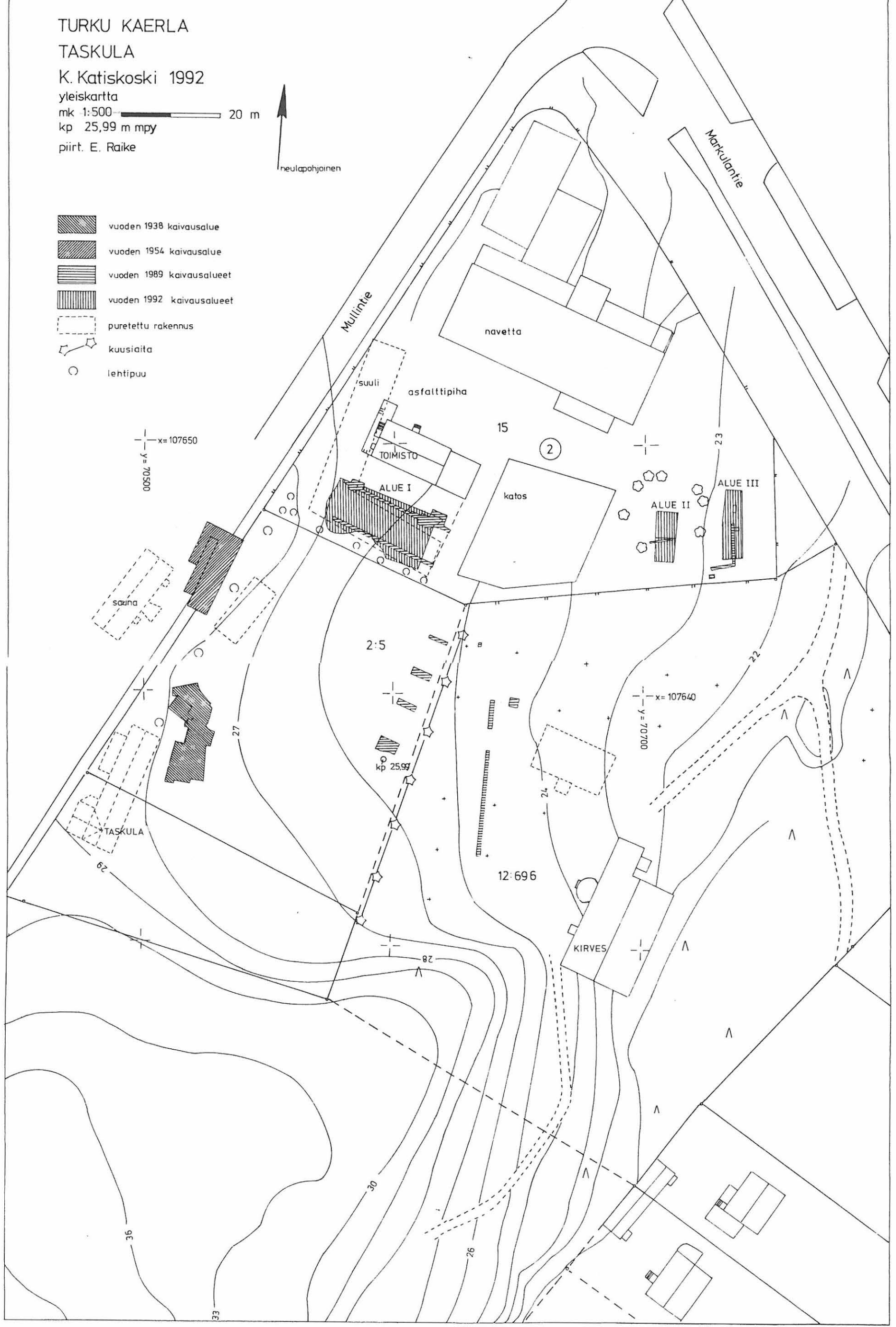
Ote peruskartasta
 1045 12 LITTOINEN
 (1981)

TURKU KAERLA
TASKULA
K. Katiskoski 1992

yleiskartta
mk 1:500
kp 25,99 m mpy
piirt. E. Raike

- vuoden 1938 kaivausalue
- vuoden 1954 kaivausalue
- vuoden 1989 kaivausalueet
- vuoden 1992 kaivausalueet
- purettu rakennus
- kuusiaita
- lentipuu

x=107650
y=70500

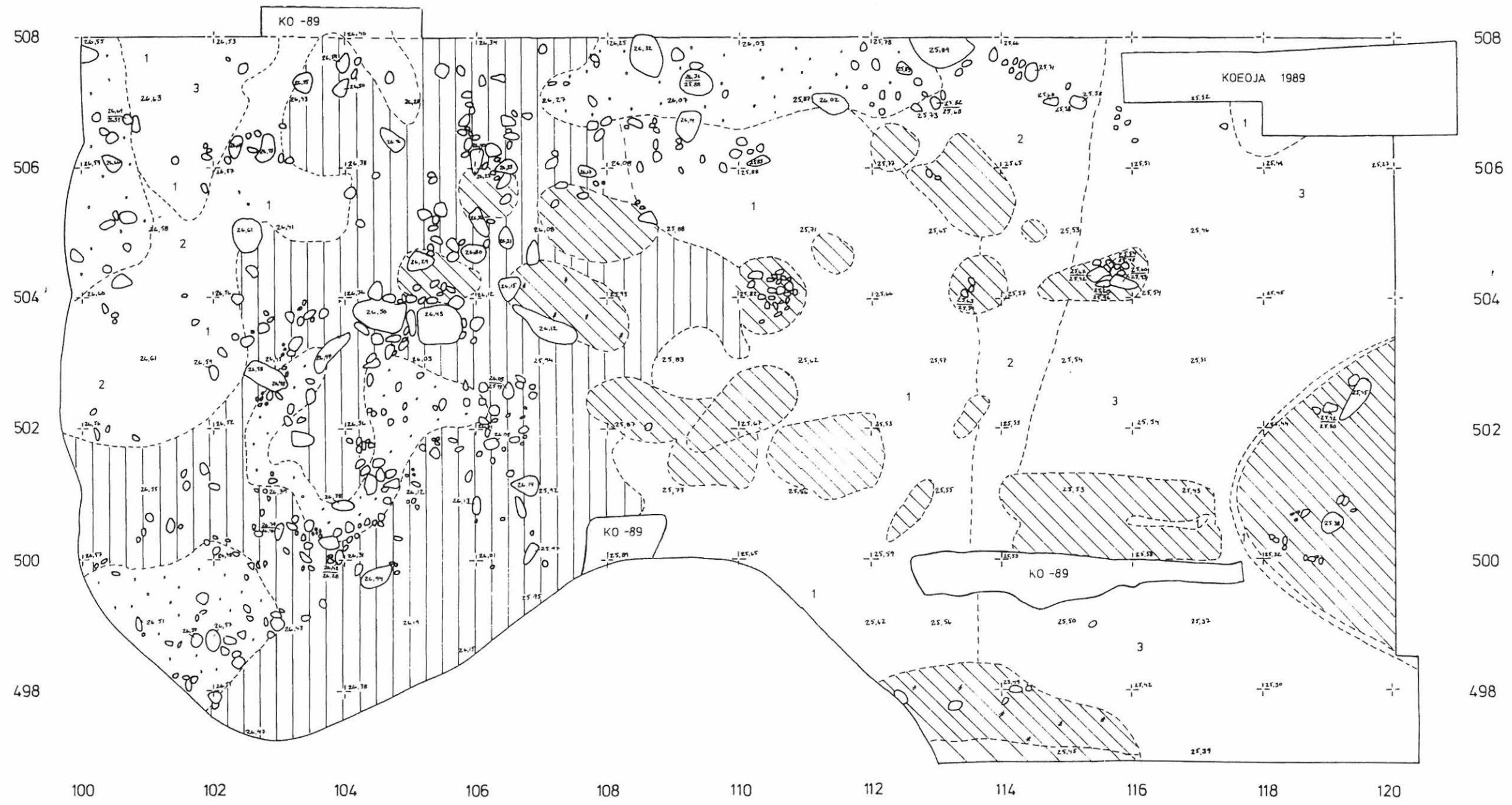
x=107640
y=70700

TURKU KAERLA
 TASKULA
 K. Katiskoski 1992

pintataso
 mk 1:50 2 m
 kp 25,99 m mpy
 piirt. E. Raike

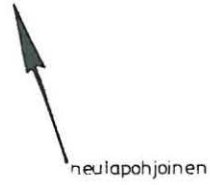
- humuksen sekainen maa
- liikamaa
- nokimaa
- 3 tumma savi
- 2 vaalea savi
- sora
- 1 puhdas hiekka
- hiili

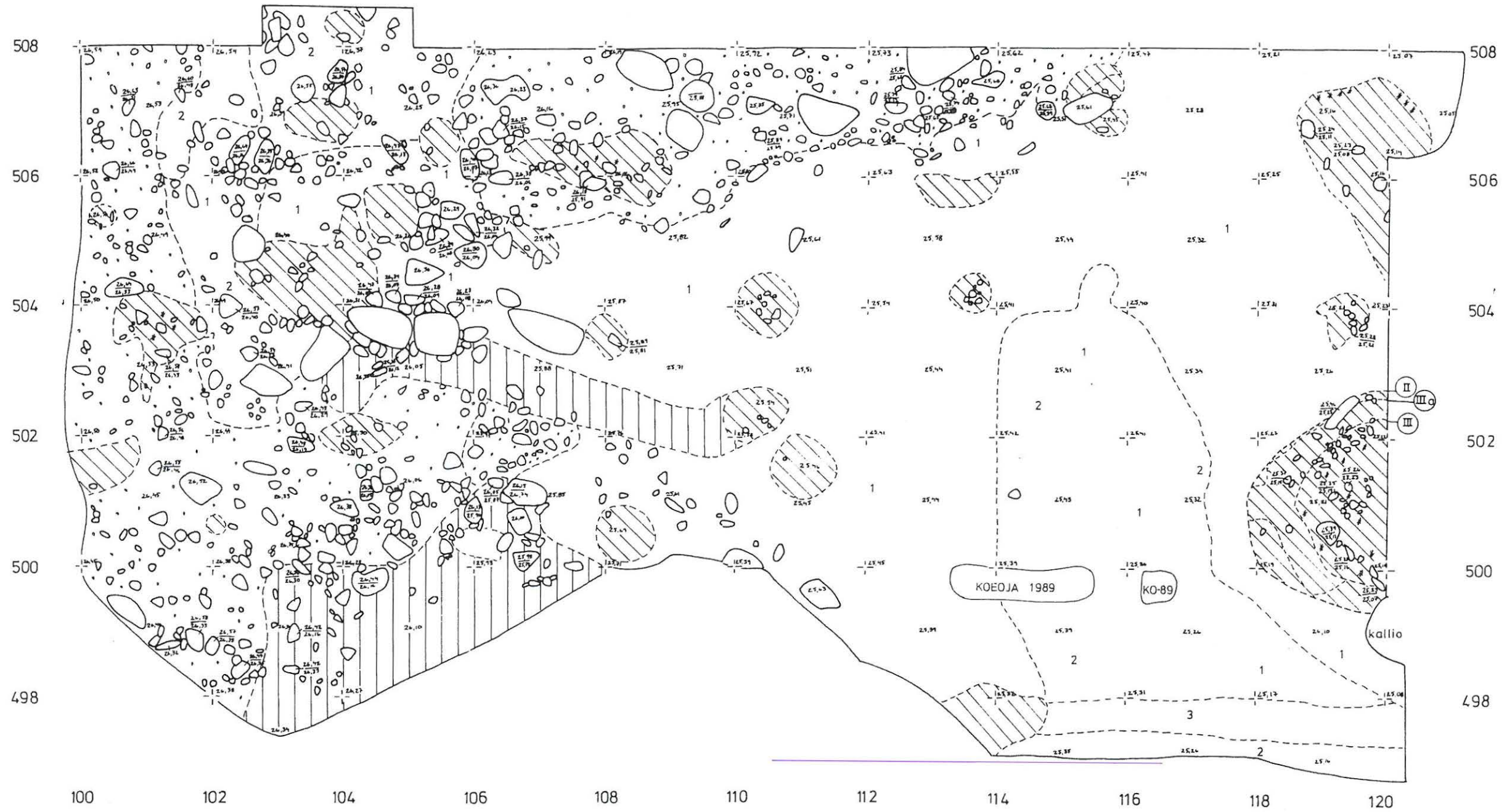
TURKU KAERLA
TASKULA

K. Katiskoski 1992

taso 2
mk 1:50 2 m
kp 25,99 m mpy
piirt. E. Raike

- humuksen sekainen maa
- likamaa
- nokimaa
- tumma savi
- vaalea savi
- sora
- puhdas hiekka
- hiili
- noki- ja likamaan raja taso 2
- noki- ja likamaan raja taso 3
- likamaan raja taso 3

TURKU KAERLA
TASKULA

K. Katiskoski 1992

taso 4
mk 1:50 2 m
kp 25,99 m mpy
piirt. E. Raike

- likamaa
- nokimaa
- sora
- 1 puhdas hiekka

TURKU KAERLA
TASKULA

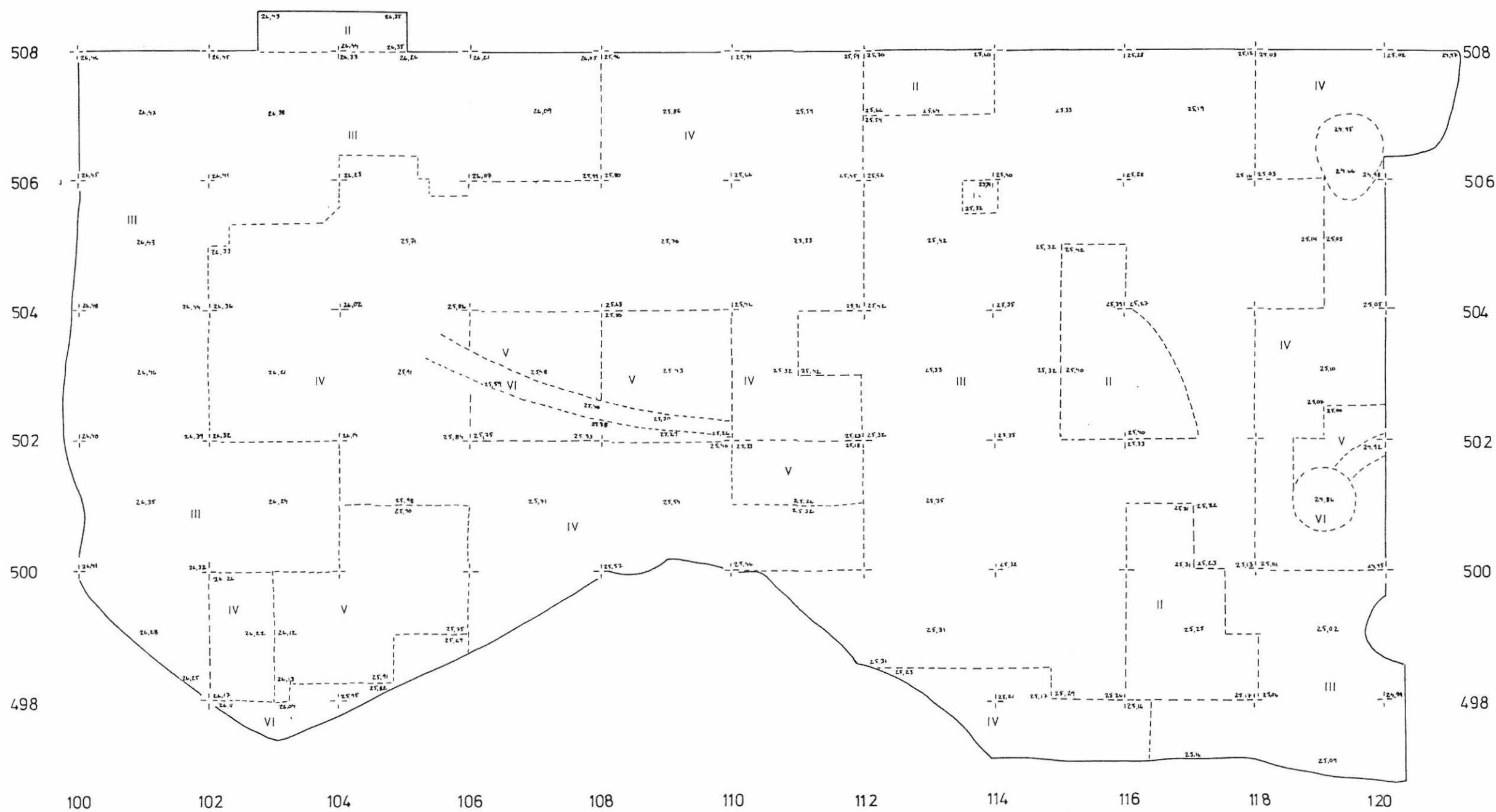
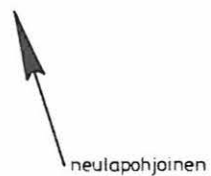
K. Katiskoski 1992

pohjatasot II-VI (pohjavaaitusluvut)

mk 1:50 2m

kp 25,99 m mpy

piirt. E. Raike

TURKU KAERIA TASKULA 1992

K1. Pintamaan poistoa kokeellisesti 9/92
 alueelta I, van. kauppapuntarikaan
 toimistorakennus, taustalla katehuja
 kasvihuonoja, koti E

K2. Työntekijäryhmä, van. K. Katiskoski
 Eeva Raiko, Harri Nymän, kuvasta puuttuvan
 Tiina Järvelän ed. Pia Ruutu, Lena Järvinen,
 Sari Heikko, Maija Siines, Sanni Rönkä ja
 Anna-aiira Kuore, ist. van. Sanni Mäntylä,
 Olli Aho ja Taru Mäntylä, koti W
 ja Mullaista.

K3. Pansoraailla kaukousrakenteelle I,
pintakerrosta puhdistetaan, kuv.
trivivistorakennuksen katolta
kohditi SE-SW

91931-934

TURKU KAERLA TISKULA 1992

25
K4. Panoraama kaivausalueelle I,
tavoaa 7 tistorak. katolta
kohti SE-SW

91935-938

K. Kattiskoski 1992

K5. panoraama kaivausalueelle I,
tasa 2. tsto rakennuksen
katolta kohti SE-SW

91938-941

TURKU KAERLA TASKULA 1992

K6. Yleistuva kaivausal. I, taso 3 ^{9/1942}
kaivetaan, kuv. kohti N.W ja Mullintie, 014. Itärak. tavut. van. kirk. talo

K7. Kaivausal. I, taso 4 liha- ja ^{9/1942} w-kimppä ¹⁹⁴² kirk.
al. E-osa, jossa kerām. reikiä pelt. rosmitt.
löytöjä, kohti E

K8. Kaivausalue I, taso 3 ruudut ^{9/1943}
574/102-103, 110 ja kalamiehka ja reventheps
lyttöjä, kohti E

K9. Kaivausalue II työkuva Harri Nymäki 9/1944
ja oli Aho kaivavat multa kunnosta seurontaa
varten fuusit vanhat vilavoim, oik. Kirveen
pöytä, kihti. Nym

K10. Kaivausalue II multa kunnosta poistettu,
alueen eteläosasta, kohti SW 9/1945

29

K 11. Panoraama Täskulan tontilta
kohti kaivausaluetta (oik.) ja
ent. kappalaisen rickatalon
(Täskulan) ja kalmiston paikkaa
(vas.), kohti W-N

91947-949